

Datum:
2026-02-13

Räddningsregion östra Svealand
Debatt

Debatt-kommunikationssystem

Staten måste sluta tveka – Sveriges civila försvar behöver ett nationellt samordnat kommunikationssystem

Sverige har under senare år tydligt betonat behovet av ett stärkt civilt försvar och ett fungerande totalförsvar. Ledning, samband och informationsdelning är avgörande faktorer för att kunna hantera kriser och ytterst höjd beredskap.

Om staten menar allvar med det civila försvaret måste tre saker beslutas: nationellt ledningsstöd i SWEN, nationellt styrd sambandsplanering och obligatorisk anslutning. Allt annat är att skjuta problemen framför sig. Utan sådana beslut finns en risk att utvecklingen sker fragmenterat och med varierande förutsättningar mellan aktörer.

Regeringsuppdraget till MSB (nuvarande MCF) i december 2024 om att etablera ett nytt kommunikationssystem för samhällsviktiga aktörer är en bra start, men SWEN är mer än ett tekniskt system. Kraven i NATOs artikel 3 om motståndskraftiga civila kommunikationssystem syftar till en fungerande kommunikation, inte bara att tekniskt tillgängliggöra ett nät.

Gemensamma system kräver gemensamma förutsättningar

SWEN är tänkt att vara det säkra kommunikationssystemet för civilt försvar. I dagsläget hanteras anslutningen i stor utsträckning som ett individuellt ställningstagande för varje aktör, ofta inom redan ansträngda ekonomiska ramar. Det innebär att vissa ansluter medan andra utvecklar egna eller parallella lösningar. Avsaknaden av styrning riskerar att leda till teknisk splittring, ökade kostnader och minskad samverkansförmåga. Kommunikationssystem ger full effekt först när de används gemensamt. Om staten vill ha ett gemensamt sambandssystem måste anslutningen vara obligatorisk och de löpande kostnaderna anslagsfinansierade. Att låta 130 räddningstjänstorganisationer och ett stort antal myndigheter uppfinna egna lösningar är varken effektivt eller ansvarsfullt. Räddningstjänstorganisationerna ska vara bra på räddningstjänst, inte på att utveckla appar.

Utan nationell ledning blir samverkan en illusion

Vid krig och kris krävs snabb, säker och tillförlitlig informationsdelning mellan kommunala, regionala och statliga aktörer. Det klaras inte genom lokala IT-system

Räddningsregion östra Svealand

Ett samarbete mellan Brandkåren Attunda, Räddningstjänsten Enköping-Håbo, Räddningstjänsten Eskilstuna, Räddningstjänsten Flen, Räddningstjänsten Gotland, Räddningstjänsten Mälardalen, Räddningstjänsten Norrtälje kommun, Räddningstjänsten Sala-Heby, Räddningstjänsten Strängnäs, Storstockholms brandförsvaret, Södertörns brandförsvarsförbund, Sörmlandskustens Räddningstjänst och Uppsala brandförsvaret.

med varierande säkerhetsnivåer och begränsad redundans. Ett nationellt utvecklat ledningsstöd inom SWEN ger förutsättningar för realtidsdelning av samlade lägesbilder, resursöversikter och prioriteringar över organisationsgränser. Det möjliggör samverkan inte bara inom räddningstjänsten utan även aktörs gemensamt med polis, sjukvård, länsstyrelser och Försvarsmakten. Detta är en förutsättning för ett fungerande totalförsvaret. Det går att bygga system som är framåtlutade, proaktiva och handlingskraftiga – om viljan finns.

Samband måste planeras nationellt – inte förhandlas lokalt

Kommunikation är ryggrad för ledning. Ändå saknas en nationellt sammanhållen sambandsplanering för det civila försvaret. Det innebär att övergången från fred till krig riskerar att präglas av osäkerhet, parallella lösningar och oklara ansvar.

En statligt styrd struktur säkerställer interoperabilitet – mellan civila aktörer, militära system och internationella partners. Den skapar kontinuitet vid mobilisering och tydlighet i ledningskedjor. Utan detta ökar risken för fragmentering och oförenliga lösningar just när samordning är som mest avgörande.

Staten måste ta ansvar – nu – tidsfaktorn är viktig

Ett fungerande civilt försvar förutsätter gemensamma teknikplattformar, långsiktig finansiering och tydlig styrning. Förväntningar på ökad förmåga behöver därför följas av motsvarande ansvarstagande för de system som möjliggör ledning och samverkan.

Obligatorisk anslutning i SWEN, samordnad sambandsplanering och ett nationellt ledningsstöd utgör grundläggande förutsättningar för ett sammanhållet och robust civilt försvar. Nu är det upp till staten att visa om ambitionerna är verkliga – eller bara retorik.

Räddningscheferna i Räddningsregion Östra Svealand

Martin Öhrstedt, Brandkåren Attunda

Fredrik Hallberg, Räddningstjänsten Enköping-Håbo

Camilla Dahlén, Räddningstjänsten Eskilstuna

Kjelle Källström, Räddningstjänsten Flen

Lars-Göran Uddholm, Räddnings-tjänsten Gotland

Christer Ängelöv, Räddningstjänsten Mälardalen

Anders Ahlström, Räddningstjänsten Norrtälje kommun

Andreas Fernros, Räddningstjänsten Sala-Heby

Peter Arnevall, Storstockholms brand-försvaret

Per Jonsson, Räddningstjänsten Strängnäs

Cecilia Uneram, Södertörns brand-försvärsförbund

Peter Kindblom, Sörmlandskustens räddningstjänst

Johan Szymanski, Uppsala brand-försvaret